

**Wegbelevingsonderzoek
Zuid-Holland
door leden van de ANWB**

colofon

● Leden en Marketing

afdeling Vereniging

kenmerk ALB/FT/mvl/09-u-4648

auteur Ir. F.R. Twiss

telefoon 088 269 69 38

faxnummer 088 269 72 07

e-mail ftwiss@anwb.nl

datum 27 april 2009

Uitgevoerd eind 2008, begin 2009

In samenwerking met Provincie Zuid-Holland

Afdrukdatum 28 04 2009

inhoud

1. Inleiding	5
2. Aanpak	6
2.1 Rol ANWB	6
2.2 Onderzoeksopzet	7
2.3 Resultaten	8
3. Per onderdeel	9
3.1 Snelheid	9
3.2 Plaats op de weg	10
3.3 Situatie die tot verwarring leidt	10
3.4 Verschil binnen en buiten bebouwde kom	10
3.5 Belijning	10
3.6 Bebording	11
3.7 Rotondes	11
3.8 Overige opmerkingen	12
4 Conclusies en aanbevelingen	13
4.1 Conclusies	13
4.2 Aanbevelingen	13
Bijlage 1	14
Bijlage 2	21

1 Inleiding

Wegbeheerders doen er van alles aan om hun wegen veiliger te maken. Het gedachtegoed dat door de overheid is ontwikkeld en verwoord in de nationale aanpak Duurzaam Veilig, is een belangrijke basis voor de maatregelen ter verbetering van de veiligheid op de wegen. Maar ook de plannen van provincie en gemeentes zelf zijn belangrijke aanzetten om de wegen veiliger te maken. De ANWB meent dat het nuttig en leerzaam is om een tussenbalans op te maken van de stand van zaken en met name om ook het weggebruikerstandpunt daarin te verwerken. Het is van groot belang om te controleren of de weggebruiker ook begrijpt wat er van hem wordt verwacht. Dat kan door het hem/haar te vragen.

2 Aanpak

De provincie en de ANWB hebben samen het traject samengesteld van een testrit. De trajecten zijn geselecteerd op basis van persoonlijke kennis, experimentele ontwerpen waarover een oordeel gewenst is, klachten die door weggebruikers worden geuit, trajecten die in de nabije toekomst een onderhoudsslag ondergaan, etc. Het onderzoek is een samenwerking tussen Provincie en ANWB.

2.1 Rol ANWB

Wanneer de ANWB naar haar mening wordt gevraagd, zijn het in principe niet de deskundigen in Den Haag die het antwoord moeten geven, maar de leden van de ANWB, de weggebruikers. Bij hen moeten we te rade gaan voordat we als vereniging een mening kunnen geven. Het ANWB kantoor in Den Haag is slechts de intermediair die de informatie structureert, verrijkt met kennis vanuit andere disciplines en verrijkt met inzichten voor de langere termijn. De basis is en blijft echter de mening van de leden, van de weggebruikers. Op die manier is de ANWB als vertegenwoordiger van de weggebruiker nog wel belangenbehartiger, maar ook partner van de wegbeheerder. Het is een proces in samenspraak met de wegbeheerder en niet tégen de wegbeheerder. De ANWB communiceert de mening van weggebruiker naar de wegbeheerder die daar op zijn beurt zijn voordeel mee kan doen. We zijn ons ervan bewust dat we met de hier beschreven wegbeeldonderzoeken geen wetenschappelijk onderzoek leveren. Dat is ook niet onze bedoeling en het is niet onze rol. Wij leveren echter wel feed back van een kleine 60 weggebruikers die zich gedurende een dag, meer dan 130 km lang, een oordeel hebben gevormd over het wegbeeld. En dat heeft zijn waarde bewezen. De ANWB kan vanuit het ledenbestand mensen oproepen die bereid zijn mee te doen aan een dergelijk onderzoek. Dat doen we de ene keer door, op basis van postcodekenmerken, leden uit ons ledenbestand te lichten en telefonisch te benaderen. De andere keer gaan we naar ons ANWB kantoor in de buurt en spreken daar bezoekers aan. Maar ook op andere manieren, al naar gelang de situatie, benaderen we de leden. Door de band die er tussen vereniging en leden is, is de respons steeds groot.

2.2 Onderzoeksopzet

Voor Zuid Holland is door de ANWB en de provincie een route samengesteld, waarbij een keuze is gemaakt voor een route die vooral het noordelijke deel van de provincie beschouwt. Een zuidelijke variant is in de toekomst nog mogelijk.

Voor de route zijn 65 leden benaderd, waarvan 58 bereid bleken mee te doen aan het onderzoek. Aan alle mensen hebben we in de maand december een pakket gestuurd bestaande uit

- INSTRUCTIE, waarin beschreven wordt wat men moet gaan doen.
- ROUTEBOEK, waarin de route beschreven staat die men gaat rijden.
- VOORBEELDBLAD
- EINDFORMULIER, dat men pas na de rit invult.
- OMSTANDIGHEDEN-formulier, dat men ook na de rit pas invult.
- DECLARATIEFORMULIER
- ANTWOORDENVELOP

Aan de hand van een routeboek reden de mensen een route van ruim 130 kilometer door de provincie. Men reed de route minimaal met zijn tweeën. Meer mocht, maar minder kon niet. De rijder gaf de route aan en beiden maakten onderweg opmerkingen over hoe zij de weg en de omgeving ervoeren. De rijder noteerde de opmerkingen in het routeboek. De benaderde mensen woonden voor een groot deel ergens langs de route. Omdat het een rondrij-route betrof, kwam men steeds op dezelfde plaats uit waar men begon. Ieder kon zijn eigen begin en eindpunt op deze wijze uitzoeken. Ook de datum waarop men wilde rijden was binnen bepaalde grenzen,

vrij. Aangezien het niet ging om verkeer-gerelateerde elementen, maar weg-gerelateerde elementen, was het niet van doorslaggevend belang hoe druk het onderweg was. Bij het uitreiken van het onderzoek is aangegeven, dat we ook graag hadden dat een groep de route in het donker zou rijden. De achtergrond hiervan was, dat zichtbaarheid en herkenning in het donker wel eens heel anders zouden kunnen zijn, dan overdag. Ook verlichting van de weg wordt dan in het beeld meegenomen als deze relevant wordt gevonden. Gezien het extra mogelijk risico is er niet extra op aangedrongen. De rijder heeft immers licht in de auto nodig om de routebeschrijving te kunnen lezen en om aantekeningen te maken. Dit licht kan meer of minder storend werken op de bestuurder. Toch hebben 11 teams de route geheel of gedeeltelijk in het donker gereden. De deelnemers kregen een vast bedrag als kilometervergoeding en een vast bedrag voor consumpties onderweg. Na het rijden van de route vulde men een vragenformulier in aan de hand waarvan de opmerkingen die onderweg waren gemaakt, konden worden gestructureerd. Dit formulier was de primaire informatiebron bij de verwerking van de gegevens tot de hieronder beschreven resultaten. Daarnaast werd ook het routeboek retour gevraagd zodat ook hier zonodig op teruggevallen kon worden. Ook op basis van de aantekeningen in het routeboek is per locatie aangegeven wat zoal de opmerkingen waren aan het eind van dit rapport. Soms werden positieve opmerkingen gemaakt, die zijn waardevol, omdat die gemaakt werden terwijl er niet om gevraagd is.

2.3 Resultaten

Van de opgeroepen leden reden 58 de route. Hiervan hebben 11 de route geheel of gedeeltelijk in het donker gereden. De route werd in de maanden december 2008 en januari 2009 gereden. De resultaten van het onderzoek zijn hieronder gegroepeerd conform het vragenformulier. In bijlage 1 zijn de bijgeschreven opmerkingen in het routeboek geïnterpreteerd, waarmee inzicht wordt gegeven in de opmerkingen per locatie. In bijlage 2 zijn de antwoorden die gegeven zijn op de gestelde vragen geïnterpreteerd en zoveel mogelijk samengevoegd.

3 Per onderdeel

3.1 Snelheid

50 van de 58 deelnemers gaven aan dat zij op één of meer locaties niet wisten wat de toegestane snelheidslimiet was (bijv N207 ten oosten van Alphen, N211 van Den Haag richting Poeldijk). 16 leden vonden dat de weg soms uitnodigde tot een hogere snelheid dan was toegestaan. In de route waren een aantal trajecten (Kruithuisweg Delft, N223) waar erg veel snelheidswisselingen voorkwamen, vonden 11 deelnemers.

In Nederland wordt de weggebruiker geacht de wegenverkeerswet te kennen. Toch zien we uit de opmerkingen van de deelnemende leden, dat zij niet van alles op de hoogte zijn. Zo geven zij aan dat er vaak geen bord 'einde 50 km/uur' aanwezig is. Meestal is dat in het geval de snelheidsbeperking voor een kruispunt geldt, maar soms wordt bedoeld

dat er geen bord einde bebouwde kom gevonden is. De aanduiding bebouwde kom en einde daarvan blijkt regelmatig niet gezien te zijn, waardoor men in verwarring is over het snelheidsregime (15 deelnemers). Dat speelt vaker als de omgeving niet duidelijk als bebouwde kom ingericht is. 5 leden zien graag na een snelheidsbeperking aangegeven wat de maximum snelheid daarna is. De regels zijn in principe simpel: 50 km/uur vóór een kruispunt, betekent dat daarna 80 km/uur geldt, tenzij anders is aangegeven. Men is er niet zeker van hoe hard men mag en dat 80 km/uur de algemene snelheidsbeperking buiten de bebouwde kom is, is blijkbaar niet bij iedereen 'on top of mind'. Men wil zich houden aan de maximum snelheid, maar wil graag beter geïnformeerd worden.

3.2 Plaats op de weg

Als belangrijkste probleem geven 5 deelnemers aan dat te laat wordt aangegeven welke baan naar welke richting gaat. Daardoor kan men niet de goede keuze maken, wat als enigszins gevaarlijk gevoeld wordt. Op sommige plaatsen met name in Den Haag (Segbroeklaan), is geen rijbaanscheiding met belijning aangegeven, terwijl er toch met twee rijen naast elkaar in dezelfde richting gereden wordt. 9 deelnemers vinden dit verwarrend.

3.3 Situatie die tot verwarring leidt

Opvallend was het aantal keren dat de oprit van de N444 naar de A44 werd genoemd. Nadat men onder het viaduct onder de A44 was doorgereden en links afgeslagen was, dacht men dat men op de oprit naar de snelweg reed. Onverwacht blijkt dat men op een tweerichtingweg rijdt, waar men voor linksaf moet voorsorteren en dus de baan van het tegenverkeer moet kruisen. Bij donker wordt het onverwachte effect versterkt. 23 deelnemers noemden dit punt bij de vragenbeantwoording. Ook wordt meermalen genoemd dat een invoegstrook kort is, de weg slingerend of verrommeld is. Aan het eind van dit rapport is per locatie aangegeven welke opmerkingen in het routeboek dus per locatie bijgeschreven zijn.

3.4 Verschil binnen en buiten de bebouwde kom

De deelnemers geven over dit onderwerp het vaakst aan, dat zij niet *zeker* weten of ze binnen of buiten de bebouwde kom rijden. Dit onderdeel werd hierboven ook genoemd, daar was de onzekerheid over de maximaal toegestane snelheid het probleem.

3.5 Belijning

Van de 58 deelnemers geven 22 aan dat de oude en nieuwe belijning door elkaar gebruikt worden. Dat leidt af omdat het extra aandacht vergt. Ook verbazen enige leden zich over het feit dat ook op nieuwe wegen soms nog de oude belijning gebruikt wordt. Daarnaast geven 11 deelnemers expliciet aan, dat de belijning slecht te zien is of versleten is, ook juist daar waar het nodig is zoals in bochten en bij het oprijden van een andere weg (haaietanden). Dit probleem wordt door degenen die in de regen, in de schemer of duisternis gereden hebben als extra gevaarlijk beschreven. Ook geven een aantal deelnemers aan dat de belijning soms geheel ontbreekt. Het blijkt dat nog niet algemeen bekend is wat de relatie is tussen de belijning en de snelheid. Ook zijn er twijfels over wat de belijning zegt, zoals een dubbele belijning waar iedere x meter een kleine opening open gelaten is. Betekent dat níét inhalen (opening is erg klein) of mag het juist wél (lijn is niet aaneengesloten), zie foto. Degenen die de betekenis van de belijning kennen vinden het prettig, omdat de onzekerheid over de snelheid zich in de oude situatie vaak voordoet. Twee keer is genoemd dat bij regen teerstrepen, niet verward worden met belijning.

3.6 Bebording

Relatief vaak kunnen borden niet goed gelezen worden. Dat kunnen zowel snelheidsborden als bewegwijzering zijn. Er zijn ook locaties genoemd waar men vindt dat er te veel borden zijn (Zuidweg Zoetermeer). Soms alleen veel verkeersborden soms ook reclameborden. Men wordt hierdoor afgeleid en kijkt over de belangrijke borden heen. Een aantal leden heeft opmerkingen over de bewegwijzering bij sommige rotondes als alleen bij de uitgang van de rotonde de richting wordt aangegeven.

3.7 Rotondes

Ruim de helft van de deelnemers vindt een aantal rotondes (Doenkade Rotterdam, Pijnacker) zo groot, dat het hen niet meteen duidelijk is waar zij moeten rijden en welke banen ze moeten volgen om de gewenste richting te kiezen. Door de omvang, de vele rijstroken, de bochten en de verkeerslichten is men enigszins in verwarring. Rij ik goed en komt er uit kruisende banen geen verkeer?

Ook vindt men het lastig en verwarrend dat er zoveel uitvoeringsvormen bestaan. Soms gaat bijvoorbeeld de linker en de rechter rijstrook rechtdoor, soms alleen de linker. Daarnaast wordt de Maximarotonde in Zoetermeer vaak genoemd, omdat men voor de richting rechtdoor van baan moet wisselen naar de

toegevoegde meest rechtse baan. Het samenvoegen van twee banen direct na een rotonde vinden een aantal rijders lastig na het bochtige tracé op de rotonde. Daarentegen vindt ook een aantal leden de rotondes goed, als de richting van tevoren door borden en markering goed is aangegeven.

3.8 Overige opmerkingen

Velen geven aan dat er in de route weggedeeltes zijn met een slecht wegdek.

Er is een verzameling van verschillende redenen waarom men een verkeerssituatie onduidelijk of zelfs onveilig vond. Voorbeelden: ruggetje op midden weg, veel verkeerslichten, oude belijning bij nieuwe wegverharding, obstakels om snelheid te verlagen, bocht voor fietsoversteekplaats, etc. Gezien de aantallen per benoemde reden zijn dit geen aandachtspunten. Ook werden positieve opmerkingen gemaakt, zoals de treinaanduiding in Zoetermeer, de goede wijze van aangegeven van het transferium Rijnsburg, de goede verlichting in de Hubertustunnel. Ook wordt vaker opgemerkt dat het jammer, zelfs onbegrijpelijk is dat de A4 bij Delft plotseling ophoudt. Dubbele belijning met daartussen wat ruimte wordt als veiliger ervaren. Ook wordt bij rotondes opgemerkt, dat te weinig bestuurders gebruik maken van de richtingaanwijzer. Soms wordt geadviseerd de automobilist daar vaker op te wijzen, bv door middel van borden.

Opmerkingen van deelnemers die (deels) in het donker reden

Van de 58 deelnemers reden 11 de route geheel of gedeeltelijk in het donker. Het aantal is erg klein, de conclusies zijn daarom slechts zeer indicatief. De volgende opmerkingen werden door veel rijders in het donker gemaakt:

- Snelheid vaak onbekend
- Oprit Oegstgeest N444 naar A44 en tegemoetkomend verkeer

Ook de volgende opmerkingen werden vaak gemaakt:

- Lichtjes op wegdek in bochten zeer duidelijk
- Slecht zichtbare of afgesleten belijning
- Rotondes door grootte niet meteen duidelijk
- Kapotte verlichting in armen bewegwijzering

4 Conclusies en aanbevelingen

4.1 Conclusies

- De weggebruikers hebben vaak gebrek aan informatie over de maximum snelheid. Vaak gaf men aan, dat men niet zeker was een bord gemist te hebben, met name in de volgende situaties:
 - de onzekerheid op het missen van een kombord, zowel in als uit
 - onzekerheid over de snelheidslimiet na een kruispunt met 50 km/uur of 70 km/uur. Het is voor velen niet meer bekend, dat zo'n snelheidsbeperking alleen voor het kruispunt geldt, men verwacht een eindbord of een nieuwe snelheidsbeperking
 - de weg is dusdanig ingericht dat de bestuurder een andere maximum snelheid vermoedt, men zegt vaak dat de weg uitnodigt tot een hogere snelheid.
- De toevoerweg ten noorden van Oegstgeest van de N444 naar de A44 wordt door de grote meerderheid als gevaarlijk gezien. De automobilist heeft de verwachting dat de weg overgaat in een invoegstrook zoals overal elders in Nederland. Het moeten kruisen van een rijstrook met tegemoetkomen verkeer is onverwacht en doet de automobilist schrikken. In het donker is de situatie nog meer onverwacht. Ook de voorsorteerstrook op de N444 onder de A4 vindt men erg kort, omdat door het verkeerslicht de strook snel vol is.
- De invoegstrook in Boskoop op de N207 wordt ook als onoverzichtelijk bestempeld. Er is nagenoeg geen invoegstrook, en het zicht naar achter zit in tussen het gezichtsveld van de buitenspiegel en het zijwaarts kijken.
- Over de grote rotondes ten noorden van Rotterdam (Doenkade en N471) worden wel veel opmerkingen gemaakt, die vooral duiden op onoverzichtelijkheid door de grootte van de rotonde. Relatief veel deelnemers vragen zich af wat de snelheidsbeperking is na de rotonde op de Doenkade richting Pijnacker.

4.2 Aanbevelingen

Plaats vaker een herhaling van de maximum snelheid. Dat kan in de vorm van herhalingsborden, maar ook door het consequent gebruik van markering op het wegdek. Voor de veiligheid van gemotoriseerde tweewielers adviseren wij wegmarkering niet te dicht bij kruisingen te doen in verband met het verschil in stroefheid van de markering ten opzichte van het asfalt. De kleine snelheidbordjes op de hectometerpaaltjes langs de snelwegen worden als herinnering door de weggebruiker ook gewaardeerd. Gestreefd moet worden naar een consequente koppeling tussen wegtype/wegmarkering en maximum snelheid. Het aantal wegtypes en hun uitvoeringsvormen moet bovendien zo beperkt mogelijk worden gehouden. Communicatie on the spot ter verbetering van het begrip is een mogelijkheid. Het missen van komborden kan verbeterd worden door het (terug)plaatsen van 50 km/uur borden. Indien de omgeving niet duidelijk een beeld oproept dat de weg zich binnen of buiten de bebouwde kom bevindt, plaats dan snelheidsborden. Beter zou het zijn als de weginrichting dusdanig is, dat het voor de weggebruiker meteen duidelijk is waar hij rijdt. De toevoerweg van de N444 naar de A44 anders inrichten. De toevoerweg zou de hoofdweg moeten zijn. De weg 'het land in' zou daarop met een kruising op moeten aansluiten. De invoegstrook in Boskoop op de N207 zou wat langer gemaakt kunnen worden. Het invoegend verkeer kan dan gebruik maken van de buitenspiegel.

BIJLAGE 1

Opmerkingen per locatie op de route Zuid Holland

Opmerkingen per locatie, op basis van wat bijgeschreven is in routeboek

Trajectnr	Zuid Holland	Aantal opmerkingen
1	Slecht wegdek, belijning vóór 1 matig	3
	Snelheid niet duidelijk aangegeven	18
	Reflectiepaaltjes rechts slecht te zien	1
	Wisselend oude en nieuwe belijning aangebracht	1
2	Wegversmalling niet aangegeven	2
	Snelheid onbekend	7
	Stoplicht op Rotonde gewenst	2
3	Belijning versleten	5
	Overgang naar 30 km/u, geen bord?	1
	Welke snelheid	1
	Wegversmalling niet aangegeven	3
4	Donker: Rotonde verlichting wegwijzer kapot	2
	Weg met veel hindernissen, verwarrende versmallingen	11
5	Wat betekent onderbroken dubbele streep, wel/niet inhalen?	3
	Waarschuwingslicht defect	2
	Fietsen geen voorrang op rotonde	1
	Einde 50 bord ontbreekt	1
6	Knipperend licht met onduidelijke betekenis	7
	Bebouwde kombord Woubrugge niet opgemerkt of ontbreekt	5
	Rotonde met gescheiden rijbanen niet aangegeven	2
	Bewegwijzering op rotonde Woubrugge vanuit rijrichting moeilijk te zien	2
7	Reparatie maakt wegscheiding slecht zichtbaar	2
	Brede weg, 50 km/u erg langzaam	2
	Wat is snelheid	7
	Missen adviessnelheid tussen 6 en 7 in bochten oa bij Ofwegen	1
	Slecht wegdek voor punt 7	3
	Betekenis van dubbele belijning met breed tussenstuk? Terwijl beperking is 50 km/u	5
8	Belijning lang de wegkant erg dicht bij rand	2
	50 km/uur niet herhaald na rotondes, welke snelheid?	5
	Ingewikkelde rotonde	11
	Pijlen op rotonde erg slecht	1
	Rond 7 en 8 vreemde 50 km/u aanduiding	2
	Zachte berm na rotondes	1
9	Donker, richting borden niet verlicht, lastige rotonde	3
	Wat betekenen dubbele belijning met kleine onderbreking, terwijl je 50 km/u mag	4
	Tussen 8 en 9 slecht wegdek	2
	Brug over water niet aangegeven	1
	Snelheid niet duidelijk	2
10	Beperking tot 50 km/u onlogisch, omdat het doorgaande route is	1

9	Vóór 9 rommelige richtingsborden	5
	Weg tussen 8 en 10 maximum snelheid 50 km/u is te laag, mag 60 of 70 km/u zijn	1
10	Wegversmalling laat aangegeven	1
	Veel stoplichten	4
	Snelheid onbekend	2
	Steeds weer stoppen voor licht, geen groene golf.	3
	Slecht wegdek en slechte belijning	1
11	Woud aan borden	2
	Slecht wegdek	4
12	Snelheid onbekend	5
	Voorsorteren komt niet overeen met markering, bord zegt linksaf, pijl zegt rechtdoor, moet zijn linksaf	1
	Belijning is niet te volgen	1
	Donker: borden niet verlicht	1
13	Oprit met onverwachte tegenliggers, gevaarlijk	33
	Vóór 14 verlichting N44 was uit	1
	Korte voorsorteerstrook, en onduidelijk	9
	Snelwegbord ontbreekt, boompjes ontnemen zicht op borden, door viaduct bord laat te zien	3
	Richting Den Haag laat aangegeven, daardoor laat voorsorteren onder viaduct	3
	Weg nodigt uit tot harder rijden, herhalingsborden zouden goed zijn	2
	N44 linker rijstrook erg smal, inhaalverbod vrachtauto's?	1
	Geen borden richting Den Haag	1
	Geen vluchtstrook, bij pech op de weg	2
	Verkeerslichten naar A44 niet goed afgesteld	1
14	Bewegwijzering richting Den Haag onduidelijk onder viaduct	4
	Plotseling stoplichten	2
	Snelheid?	4
	Te veel info,	3
	Bordjes slipgevaar N44 slaan nergens op	1
	Korte invoegstrook	2
15	Na Hubertustunnel nodigt weg uit tot harder rijden, Hubertusviaduct ook	7
	Scheveningseweg JohandeWitlaan, verwarrend	5
	Geen snelheidsaanduiding tunnel	2
	Geen snelheidsaanduiding na tunnel	5
	Hubertustunnel en viaduct: geen vluchtstrook of uitwijkplaats	4
	Goed verlicht ook in donker	3
16	Pres Kennedylaan bij Rode Kruis slechte belijning	6
	Segbroeklaan geen rijstrookindeling	10
	Weg nodigt uit tot harder rijden voor 17	10
	Rustige weg, niet ontsiert door veel borden	1
	Waarom geen groene golf	1
17	Snelheidsbeperking van 50km/u onnodig, mag harder	9
	Snelheid herhalingsbord ontbreekt	5

	Weg nodigt uit tot harder rijden	2
	Wegwijzer voor kruising te laat om goed te kunnen voorsorteren	1
18	Bord rechts van de weg plaatsen	4
	Verkeerslicht rechtsaf bijna niet te zien	2
	Na 18 snelheid onbekend	15
	Rotonde te smal voor vrachtwagens (veiling)	1
	Op wegwijzer staat niet N14 aangegeven	1
19	Nodigt uit tot harder, snelheid niet direct bekend	4
	Rond 19 is het gevaarlijk dat auto's mogen parkeren	4
	Markering weg gesleten	2
	Slecht wegdek	1
20	Slechte belijning	2
	Belijning rotonde ontbreekt	1
	Drempels niet aangegeven	2
	Snelheid onzeker	5
	Lange wachttijd bij stoplicht	1
	Na Monster staat driehoekig bord U nadert voorrangsweg, dat klopt niet	1
21	Wat betekent onderbroken dubbele belijning	3
	Kom-bord 's Gravenzande alleen links	3
	Geen snelheidsaanduiding	5
22	Duidelijk kruispunt	3
	N220, snelheid 60 of 80 km/u, ergens op flitspaal staat 80?	13
	N220 bij Heenweg, gevaarlijke berm / dijk	4
	Bij kruispunt 'gele' weg naar beneden, op flitspaal staat 80 km/u terwijl je 60 km/u mag	1
	Goede maar wel 'hoge' weg	2
	Slecht wegdek	1
	Slechte strepen	1
	2 strook, geen bermen, gevaar omdat geen afscherming, dijk 3 meter hoog	2
	In donker gevaarlijke punten	2
23	Op kruispunt 50 km/u, wat daarna?	7
	Na 23 einde bocht gevaarlijk punt met fiets oversteek plaats	2
	Stoplicht duurt erg lang	3
	Richting Delft laat aangegeven	1
	Kruispunt met N213 ingewikkeld, 5 wegen komen erop uit	2
	Spoorvorming in buurt van kruising met N213	1
	Snelheid na kruising met N213?	6
24	Snelheid omhoog, mis herhaling max snelheid	10
	Waarom enkele streep en niet dubbele?	4
	Gevaarlijke berm (weg)	3
	Wat onduidelijke rotonde tussen 24 en 25	1
	Tussen 23 en 25 stukje met kattenogen goed	3
25	Foute rotonde, slechte strepen	2
	Bekend gevaarlijke weg N223, weinig aandacht voor	2

	snelheid	
	Vóór aquaduct invoegen, onduidelijk aangegeven (donker)	1
	In donker: verlichting van wegwijzers defect	2
	Abrupt einde A4, met onnodige haakse bocht	1
26	Op kruispunt 50 km/u, wat daarna?	12
	Na 26 slecht wegdek	7
	Verkeerslichten hoog geplaatst, daardoor op afstand verwarrend	1
	Na 26 Veel snelheidswisselingen, beperken	7
	Foute weg: slecht wegdek, geen groene golf, wisselende snelheden, slechte markering	2
	Plotseling erg scherpe bocht, niet voor gewaarschuwd	3
27	Vóór 27 stoplichten maar nog geen bestemming aangegeven	3
27a	Snelheid na 27a?	13
	Weg onveilig in donker, onverlicht, inhalen toegestaan	1
	Drukke weg, zou inhaalverbod moeten gelden	1
	Slecht wegdek	1
27b	Snelheid mag hoger (dan 50) na rotonde	4
	Belijning soms versleten	4
	Snelheid?	5
	Snelheid goed aangegeven	1
	Verwarring wegnummer, waar N470 en waar N471	6
	Onoverzichtelijke rotonde(s), ook verschillend voorsorteren bij volgende rotondes	9
	Duidelijke rotonde	5
	Rotondes tussen 27b en 27c richting of laat voor rotonde of erna pas aangegeven	5
	Groot en onoverzichtelijk	3
	Bij sommige rotondes tussen 27 b en 27 c belijning versleten	3
27c	Belijning soms versleten, wegdek ook	4
	Onduidelijk richting, want geen borden meer als je voor stoplicht staat	3
	Snelheid na rotonde?	5
	Je verwacht dat rechterstrook ook rechtdoor gaat, echter alleen linker gaat rechtdoor (en linksaf)	1
	Snelheid goed aangegeven	1
	Groot en overzichtelijk	1
	Groot en onoverzichtelijk	5
	Borden nieuwe wegdek lange remweg zijn gedateerd	3
	In donker best ingewikkelde rotonde	1
	In donker tunnelbakken niet verlicht	2
	in donker tussen 27c en 28 slecht zicht door kassen	1
	Slechte bermmarkerings	2
	N470 met groene afscheiding in tussenberm maakt weg veilig	4
	In donker lampjes op wegdek in bochten en tunnels goed	5

28	Vóór 28 Oostweg Zoetermeer, snelheid onduidelijk	7
	Slecht wegdek	4
	Te veel info, onduidelijk	7
29	Extra rechter strook gaat rechtdoor, niet verwacht	11
30	Richting aanduiding te laat aangegeven	1
	Wegversmalling niet duidelijk	1
	Stephensonstraat/Edisonstraat gevaarlijke oversteekplaats fietsers	1
	Slecht wegdek	2
31	Letters op bewegwijzering te klein	1
	Oversteekplaats belijning versleten	2
32	Slecht wegdek	15
	Slechte belijning	3
	Haaletanden weg gesleten	2
	Smalle weg, ook nog met fietsstroken	9
	Erg onoverzichtelijk	1
33	ANWB bewegwijzering verlichting kapot	2
	Belijning ontbreekt	3
	Gek verkeerspunt, 80 km/u?? Buiten bebouwde kom?	1
	Snelheid?	7
	Verkeersbord kapot bij 33	1
34	Goede belijning	3
	Wat betekent dubbele onderbroken belijning	3
	Na 34 onoverzichtelijk	2
	Snelheid onbekend	5
	Onverlicht	1
	Afslag naar N209 eng	3
	Slecht wegdek tussen 34 en 35	1
35	Vóór 36 was verhoging in midden in donker niet goed zichtbaar	5
	Snelheid niet bekend	7
	Voor rotonde dubbele middenstreep, erna en enkele, waarom?	1
	Fietsers geen voorrang op rotonde	1
	Weg nodigt uit tot te hard rijden	2
	in donker wegwijzer beschadigd	1
	In donker geen verlichting, is wel aan te bevelen	2
36	Onoverzichtelijk bij spoor en fietsoversteekplaats	3
	In buurt van 36 gevaarlijke richel	1
	Rotonde in buurt van 36 géén snelheidsbeperking	1
	Gevaarlijke randen / richel	6
	Op rotonde Boskoop, fietsers geen voorrang?	1
	In donker strepen slecht te zien, 80 km/u is te hard	1
	In donker: erg donkere weg	1
37	Slecht zicht, spiegel te hoog, nek verdraaien om op N207 te komen, geen invoegstrook	13
	Voor spoor Alphen bobbel niet aangegeven	1
38	Slecht wegdek en ook tussen 37 en 38	9
	Overgang van 60 km/u naar 80 km/u na rotonde niet aangegeven	3
	Tussen 38 en 1 is 50 km/u rare snelheid	1

	Hoge gevaarlijke bobbel in de weg	1
	Onoverzichtelijk	1
	Snelheid?	2

BIJLAGE 2

Opmerkingen op basis van antwoorden bij de gestelde vragen

Vraag 1: Was het u steeds duidelijk wat er van u verwacht werd ten aanzien van de <i>snelheid</i>	
Op sommige weggedeeltes veel snelheidswisselingen	11
Weg nodigt uit tot harder rijden dan toegestaan	
Vaak snelheid onbekend	
Vaak geen bord einde 50 km/u	
Vaak niet duidelijk of binnen of buiten bebouwde kom wordt gereden, dus snelheid?	
Na (tijdelijke) snelheidsbeperking (bv kruispunt, bebouwde kom) snelheid niet aangegeven	
Op wegbermbordjes snelheid aangeven	
Snelheidsbeperking 100m na kruising herhalen	
80 km/u borden ontbreken	
Te vaak wordt snelheid beperkt bij brug, bocht, verkeerslicht, te weinig aan verantwoordelijkheid bestuurder overgelaten	
Zeer rommelig, soms 50 soms bord bebouwde kom, soms op wegdek, soms belijning, soms volgens duurzaam veilig	
50 km/u toegestaan, zou 30 km/u moeten zijn	
Snelheidsborden ontbreken	
Vraag 2: Was het u steeds duidelijk wat er van u verwacht werd ten aanzien van de <i>plaats op de weg</i>	
Op sommige wegen (bebouwde kom) geen rijbaanscheiding, bij stoplicht wel	9
Soms onduidelijke verkeerslichten	
Soms te veel informatie op borden, als er veel zijn moeilijk interpreteren	1
Soms geen vooraankondiging bij afslag	
Twee banen worden ineens één baan	
Te laat aangegeven welke baan waarheen gaat	
Bord met tijdelijke aanduiding zo snel niet te lezen (weekendafsluiting Hubertustunnel)	
Te weinig borden	
Vraag 3: Waren er andere zaken in het wegbeeld waardoor u iets niet begreep, twijfelde, of in verwarring werd gebracht	
Bij oprit van Oegstgeest noord naar A44 opeens tegemoetkomen verkeer op oprit	23
Korte invoegstrook of geen waarschuwing voor invoeging	3
Wegen verrommeld	
Slingerende weg	
Bij samenvoegen onduidelijk wie voorrang	
Hubertustunnel: smalle baan, overgang licht-donker en naar 1 baan abrupt	1
Na viaduct plotseling afslag	
Onverwachte inrichting kruising	
Veel borden waardoor rommelig en onduidelijk	

<i>Vraag 4:</i> Heeft u iets opgeschreven ten aanzien van het verschil binnen en buiten de bebouwde kom?	
Onduidelijk waar bebouwde kom is, zowel inkomend als uitgaand	5
Geen onderscheid belijning binnen bebouwde kom en erbuiten	1
Fout in belijning, dubbele belijning in bebouwde kom, dan 100km/u?	1
<i>Vraag 5:</i> Heeft u een mening over de verschillende soorten belijning die u heeft gezien?	
Nieuwe oude belijning door elkaar, ook niet bij nieuw wegdek niet altijd nieuw systeem	
Oude belijning soms onduidelijk of slecht zichtbaar, afgesleten of ontbreekt of is slecht onderhouden, vooral in regen glanzend	
Belijning in relatie tot snelheid onduidelijk of nog niet bekend	8
Zwarte teerstrepen bij regen duidelijker te zien dan echte strepen	2
Belijning ontbreekt	
Plotseling extra belijning voor fietsers of voetgangers	2
Wat betekent dubbele belijning met kleine onderbreking iedere 150 cm	3
Verhoogde rijbaanscheiding maakt rijstrook erg smal	1
<i>Vraag 6:</i> Heeft u iets opgeschreven ten aanzien van borden langs de weg?	
Bewegwijzering pas bij 'uitgang' rotonde	
Bord naam gemeente (bebouwde kom) afwezig of slecht te zien	2
Op bewegwijzering ontbreken belangrijke plaatsnamen	2
Onduidelijk bord met rijstrookindeling	
Overdaad borden, ook reclame	
Onvoldoende tijd om borden te lezen, vlak erna moet keuze gemaakt worden	1
Onduidelijke bewegwijzering	
Bord slecht te lezen, soms verkeersbord soms bewegwijzering	11
Bord mist	
Te late aankondiging nog niet zichtbare wijziging (stoplicht, stroken, oversteekplaats, etc)	
<i>Vraag 7:</i> Heeft u een mening over de grote rotondes die u bijvoorbeeld dichtbij Rotterdam of in Zoetermeer tegenkwam? Was u direct duidelijk hoe u moest rijden?	
Zo groot dat niet (meteen) duidelijk	
Rotonde onduidelijk	
Maxima rotonde, onduidelijk dat afslaan naar rechtse baan om rechtdoor te gaan	7
Maxima rotonde is goed	
Rotondes zijn verschillend, soms rechter baan rechtdoor soms links soms beide	6
Door verschillen in rotondes verwarrend	
Rotondes goed, alles goed aangegeven	
Men geeft slecht richting aan	
Liever geen rotonde, stoplichten en rechtsaf groen, of ongelijkvloerse kruising	2
Na rotonde erg snel banen samenvoegen	
Je moet goed kiezen, je kunt bij foute keuze geen rondje rijden	2
Rotondes waar de voorrang van de fietsers verschillend geregeld is	1
<i>Vraag 8:</i> Heeft u anderszins iets opgeschreven over hetgeen u onderweg tegenkwam?	
Lichtjes in wegdek prettig	
Slecht zicht op verkeerslicht	
Slecht wegdek	
Verkeerslicht te lang op rood, gezien verkeersaanbod	4
Waarschuwborden (bv nieuw asfalt) staan er nog, maar zijn lang niet meer nodig	

Diverse punten die men onduidelijk of gevaarlijk vond, maar weinig over 1 locatie (ruggetje als rijbaanscheiding, onoverzichtelijke situatie, bocht bij fietsoversteekplaats, oude belijning bij nieuwe wegindeling, veel verkeerslichten, inhaalverbod nodig, obstakels om snelheid te verlagen

Positieve opmerkingen, treinaanduiding Zoetermeer, transferium Rijnburg goed aangegeven, licht in Hubertustunnel prettig, goede borden voor hulpdiensten 4

Adviezen weggebruiker

Graag meer moderne belijning, geeft veiliger gevoel met name afstand tegenligger
Op hectometerpaaltje snelheid aanduiding, herhalingsborden, 2
In plaats van einde snelheidsbeperking aangeven wat dan snelheidsmaximum wordt